

บายศรี หรือ บาศรี

นำเสนอเมื่อ : 11 มิ.ย. 2552

บายศรี หรือ บาศรี

การทำบายศรี ใหญ่ที่สุด ซึ่งมีความสูงมาก ถ้าหากเปรียบกับตึก หรืออาคารบ้านเรือน จะสูงประมาณ อาคาร 3-4 ชั้น จังหวัดสกลนครได้จัดทำเพื่อสนับสนุนงานประเพณีออกพรรษาแห่งปราสาทผึ้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 จนถึงปัจจุบันรวม 9 ปี และจะทำต่อไปเรื่อย ๆ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงาม

บายศรี คือ ภาชนะที่จัดตกแต่งให้สวยงามเป็นพิเศษด้วยใบตองและดอกไม้สดเพื่อเป็นสำรับใส่อาหาร หวาน คาว ในพิธีสังเวทบูชา และพิธีทำขวัญต่างๆ ทั้งของพระราชพิธีและของราษฎร เช่น

1. พระราชพิธีบวงสรวงสังเวทเทวดา
2. พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต
3. พระราชพิธีสมโภชพระพุทธรูป
4. พระราชพิธีสมโภชรับพระขวัญ
5. พระราชพิธีสมโภชช้าง
6. พิธีตั้งศาลพระภูมิ
7. พิธียกเสาเอก

8. พิธีทำขวัญต่างๆ ทำขวัญวัน ทำขวัญเดือน ทำขวัญนาค ทำขวัญเมื่อหายป่วยแล้ว ทำพิธีสูขวัญดูบาวสาว

การทำบายศรีสูขวัญเป็นประเพณีโบราณ ที่บรรพบุรุษได้เคยปฏิบัติกันสืบ ๆ มา ถือกันว่าเป็นสิริมงคลอันดีแก่การเป็นอยู่ คือการสวัสดีภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่การทำบายศรีสูขวัญนั้นต้องอาศัยนักปราชญ์ผู้ฉลาดในวิธีการกระทำจึงเป็นสิริมงคลได้ ถ้าทำไปสักว่าทำ ไม่มีพิธีการก็จะมีผลน้อย เพราะการกระทำทั้งนี้เกี่ยวกับจิตวิทยายาอย่างหนึ่ง ถ้าผู้ทำเป็นผู้ฉลาดในพิธีการตั้งอกตั้งใจทำจริง ๆ อย่างนี้ จึงได้รับประโยชน์ในการกระทำนั้น โบราณ ถือว่า บายศรีมีครูแรง ถ้าใครไม่ได้อบรม (อนุญาติ) ห้ามทำบายศรีอ้อปรีจะกิน ทำให้คนทั้งหลายกลัวไม่กล้าฝึกทำตามลำพัง หรือตามอย่างครู โดยครูไม่บอกอนุญาติให้เรียน ทั้งนี้คงมีจุดมุ่งหมายที่แฝงอยู่คือ ให้เรียนหรือฝึกหัดทำด้วยความตั้งใจอย่างดี เพื่อให้ได้สวยงามทำได้ดีที่มีครูสอน เพราะบายศรีเป็นของสูง เป็นเครื่องสังเวทเทวดา ไม่ควรทำสุกเอาเผากิน จึงได้มีการปรามเอาไว้ กันคนที่ไม่ค่อยประณีตไม่ตั้งใจจริงไม่ให้อีกประการหนึ่ง เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ลูกหลาน ให้รู้จักเคารพครูอาจารย์ มีกตัญญู ไม่ลบหลู่คุณครูอาจารย์ จะเรียนอะไร ทำอะไร ต้องได้ชื่อว่าศิษย์มีครู จึงจะเกิดความมั่นใจและทำได้ดี สมัยโบราณจึงมีพิธีครอบการทำบายศรี

พิธีครอบของครูบายศรี ไม่มีอะไรมากมายนัก เพียงให้จุดธูปอธิษฐานถึงครูบายศรี ตั้งแต่ครูคนแรกที่เป็นผู้คิดประดิษฐ์ทำ และผู้รักษาสืบต่อมาจนถึงครูของเราปัจจุบันนี้ ขอคุณครูจงช่วยอวยพรชัยให้ทำบายศรีได้สวยงามดี สำเร็จเป็นศิริมงคล ตามแนวจะทำผิดพลาดประการใดขอคุณครูไฉนเมตตา อภัยให้ด้วยเถิน

การทำบายศรี นั้น นักปราชญ์โบราณเคยทำสืบ ๆ กันมา มี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 จะนิยมพระสงฆ์ 4 รูป รับผิดชอบพร และประพรมน้ำมนต์

วิธีที่ 2 ตั้งเครื่องบูชาทำขวัญ (บายศรี) ตามประเพณีนิยม มีข้าวสาร กกล้วย ข้าวต้ม ขนม กล้วยเทียน ผู้แพรวา (ตามขวัญคน จะมี เครื่องสำอางค์ด้วย) ฝ่ายผูกแขน เทียนรอบหัวและเท้าตัว ออกกล้วย ยอดออย ด้ายขาว 1 ในขมิ้นโลก ชั้นทองเหลือง

การทำบายศรี มี 2 อย่าง คือ

บายศรีหลัก บายศรีปากชาม

1. บวศรีหลัก จะทำในงานทั่วไป เช่น งานมงคลต่าง ๆ

แขกมาเยี่ยมบ้านแต่งงาน ทำขวัญผู้ใหญ่ ฯลฯ

2. บายศรีปากชาม นั้นมักจะมีผู้ชาย ชาว จะทำในพิธีบวงสรวงลูกเมือง หรือเจ้าที่เจ้าทาง หรือยกครู ไหว้ครู ทางไสยศาสตร์ ในสมัยโบราณ การทำบายศรีจะทำงานสำคัญเท่านั้น และทำเป็นสิบลูกข้างต้น แต่เมื่อล่วงมาประมาณ พ.ศ. 2500 ทางพุทธที่มีหลักสูตรสอนศาสนาที่อื่น พานบายศรีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย มี 3 ชั้น 5 ชั้น 7 ชั้น 9 ชั้น ตามคำสั่งสอนที่อุยเชิญเทพมาในงานพิธีนั้น ๆ

ขอบคุณที่มาข้อมูล